

Стаття. Міжнародне фахове видання.

Косенко Ю.Г. Нетрадиційні форми роботи з української мови як іноземної під час вивчення медичної лексики / Ю.Г. Косенко // Мова, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі: збірник наукових праць / [упор. Л. В. Біденко]. – Суми: Сумський державний університет, 2017. – Вип. 4. – С. 213–219.

Ю.Г. Косенко, Україна, м. Суми, СНАУ

НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МЕДИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Статтю присвячено питанням нетрадиційних форм роботи з української мови як іноземної під час вивчення медичної лексики.

Ключові слова: лексика, нетрадиційні форми роботи, українська мова як іноземна.

На сьогодні активізувалися дослідження проблем, пов'язаних із формуванням мовленнєвої компетентності майбутніх медиків Т. Алексеєнко, Е. Арцішевська, Є. Божович, Е. Бистрота, І. Зимня, І. Гончарова, Л. Васецька, Д. Дмитрієва, О. Іванців, М. Кабардов, Я. Кміт, І. Кулікова, Т. Курилюк, І. Кушнір, М. Льовіна, Т. Манівська, М. Павленко, Л. Сенік, Т. Скорбач, Л. Русалкіна, О. Тростинська, О. Фадєєва, Л. Фоміна, В. Хейлік, І. Чикайло та інші. Проте, незважаючи на велику кількість навчального матеріалу з цієї теми, на жаль, іноземні студенти 1 курсу медичного факультету після закінчення підготовчого відділення біологічного профілю навчання у переважній більшості стикаються з великими труднощами під час вивчення анатомії людини українською мовою. Така проблема повторюється з року в рік. Тому рекомендуємо з

перших занять української мови як іноземної у розділі науковий стиль мовививчати якомога більше медичної лексики під час навчання основних видів мовленнєвої діяльності.

Перше, що може стати іноземному громадянину у пригоді – це медичний словник, який щодня має накопичувати велику кількість нових слів. Наступним помічником для майбутнього медика може слугувати ілюстрація у вигляді таблиць, схем, малюнків, яка допомагає іноземцям у короткий термін вивчати нові лексеми. Так, уже з перших занять викладач-україніст має вводити поряд з побутовою лексикою, також медичну. Іноземні громадяни з перших занять повинні знати назви органів тіла людини українською мовою.

Ігри під час заняття – це саме те, що завжди викликає у іноземних студентів інтерес та бажання навчатися. «Гра – це діяльність, властива людям з народження до старості, діяльність, через яку людина пізнає світ; гра – це, зазвичай, своєрідне попереднє тренування перед серйозною справою» [1, с. 64]. Продемонструємо декілька ігор на початковому етапі вивчення української мови як іноземної.

Улюбленою серед іноземців є гра під назвою «Ланцюжок», коли іноземні студенти по черзі називають номени органів тіла людини. За правилами гри, той хто не може назвати ці лексеми автоматично вибуває, а виграє той, хто залишається останнім. Така гра дає можливість повторити і вивчити нові слова.

Відомою також є гра «Склади слово». Іноземні студенти діляться на дві команди, яким одночасно роздають літери з алфавіту. За правилами гри команда, яка складе першою 10 лексем назв будови тіла людини, та й виграє. Такі завдання викликають у іноземних громадян бажання вивчати українську мову як іноземну із зацікавленням і задоволенням.

Не менш цікавим завданням для іноземних студентів є показ будови тіла людини, зокрема, очей, але при цьому студент має сказати це слово в

однині та у множині (*око – очі, плече – плечі, рука – руки, нога – ноги*), що, безумовно, сприяє ефективному засвоєнню граматичного матеріалу.

Уміння будувати текст і складати розповідь – важлива компетенція, якої необхідно навчити студентів-іноземців. Звичайно, що перші речення на тему «Будова тіла людини», зазвичай, у студентів будуть починатися, таким чином: *у мене є голова, шия, плечі, груди, руки, спина, живіт, ноги*. Згодом іноземець повинен буде навчитися описувати своє обличчя або інших людей. Наприклад, *у моєї мами карі очі, чорні брови, маленький ніс, чорне волосся та красиве обличчя*. Тобто, вивчивши номени тіла людини, іноземним громадянам не буде вже досить складно будувати такі речення. Таким чином, творчі вправи дуже швидко розвивають у чужоземців зв'язне мовлення.

Популярною серед іноземців є також гра під назвою «Доповни». Для цього потрібно за допомогою викладача доповнити ряд слів, які можна використати для опису людини. Наприклад, *обличчя – кругле ... (овальне, ніжне, веселе, засмучене, ласкаве, щасливе, гарне, миловидне ...)* *Волосся – русаве ... (коротке, кучеряве, біляве, пряме, довге, хвилясте ...)* *Очі – карі ... (великі, голубі, ніжні, усміхнені, сумні, заспані, заплакані, вдячні, мрійливі, мудрі, дивовижні, насмішуваті, людяні ...)* *Ніс – кирпатий ... (прямий, з горбинкою, задиркуватий, симпатичний, класичний ...)* *Руки – ніжні ... (натруджені, ласкаві, роботящі, працюючі ...)*

Така вищезгадана вправа сприяє швидкому запам'ятовуванню нових лексем. Для розвитку зв'язного мовлення іноземних студентів пропонуємо також на заняттях використовувати роздатковий матеріал у вигляді малюнків, на яких можуть бути зображені різні ситуації у лікарні. Під час виконання цього завдання студенти повинні розповісти про те, що там намальовано та розіграти діалог подібно до малюнку.

Із великим задоволенням на занятті студенти відгадують кросворд.

Наприклад, 1) У якій частині тіла розташовується головний мозок?
(голова)

2) Який орган дає змогу вдихати і видихати повітря? (легені)

3) Який орган тіла людини завжди дстукає? (серце)

4) Який орган тіла людини завжди хоче їсти? (шлунок)

5) Куди проішов хує шлунок напівпереварену їжу далі? (кишечника або кишківник)

Спершу іноземці знайомляться з ілюстрацією та вивчають нові слова, згодом можуть складати прості речення та відповідати на запитання, розуміючи контекст. Для перевірки засвоєння знань дуже ефективними є тести. Тільки ті іноземні студенти, які наполегливо працюють протягом року спроможні стовідсотково виконувати такі завдання.

Наведемо приклади тестів, на які мають дати правильні відповіді слухачі підготовчого відділення у другому семестрі.

1. Система, яка об'єднує серце і судини по яких циркулює кров: а) лімфатична; б) кровоносна, в) нервова.

2. Який із органів потребує кисню більше ніж інші органи: а) нирки; б) серце; в) мозок.

3. Скелет людини нараховує кісток: а) більше 100; б) більше 200; в) більше 300; г) більше 400.

4. У живій кістці людини міститься води: а) 10%; б) 50%; в) 80%; г) 70%.

5. Мозковий череп утворюють кістки: а) скронева; б) тім'яна; в) лобова; г) вилична; д) потилична; е) піднебінна.

6. Яка кількість ребер є у тілі людини? а) 12; б) 15; в) 24; г) 10.

7. Вільна нижня кінцівка поділяється на плече: а) плече; б) стегно; в) гомілку; г) стопу.

8. Найдовша і наймасивніша кістка скелету людини: а) стегнова; б) плечова; в) тазова; г) лопатка.

9. Які відростки відходять від тіла нервової клітини? а) аксон; б) дендрит; в) нейробласт; г) рецептор.

10. Кінчик язика найчутливіший до: а) солодкого; б) кислого; в) солоного; г) гіркого.

11. Середній шар серця – це: а) міокард; б) ендокард; в) епікард; г) перикард.

12. До верхніх дихальних шляхів відносять: а) носову порожнину; б) бронхи; в) глотку; г) трахею.

13. У якому відділі дихальної системи утворюється звук? а) глотка; б) бронхи; в) трахея; г) гортань.

14. Структурно-функціональною одиницею легені є: а) ацинус; б) альвеола; в) бронхіола; г) артеріола.

15. До жіночих статевих гормонів належать: а) естрогени; б) андрогени; в) прогестини.

16. Вкажіть, які гормони відносять до статевих: а) андрогени; б) прогестерон; в) естрогени; г) глюкокортикоїди; д) адреналін.

17. До чоловічих статевих гормонів належать: а) естрогени; б) андрогени; в) прогестини.

18. Основною структурною одиницею нирки є: а) нейрон; б) міофібрила; в) нефрон; г) рухова одиниця.

19. До органів, що виводять сечу належать: а) сечоводи; б) нирки; в) сечівник; г) сечовий міхур.

20. Який із органів потребує кисню більше ніж інші органи: а) нирки; б) серце; в) мозок.

Велику роль у засвоєнні медичної лексики також мають тексти з цієї тематики. Теми «Імунна система», «Клітина», «Тканина» тощо повинні бути адаптованими, бажано з малюнками до поданого контексту. Кожен іноземний студент має вміти називати органи системи травлення, дихання тощо.

Ще одним помічником іноземних студентів є Інтернет, оскільки надзвичайно велика кількість ілюстрацій та додаткового навчального матеріалу зберігається там. Існує безліч сайтів та інших джерел, у яких студенти можуть знайти потрібну інформацію.

Таким чином, запровадження на заняттях нетрадиційних форм роботи під час вивчення медичної лексики сприяють у іноземних студентів швидкому запам'ятовуванню нових лексем і формуванню відповідних комунікативно-мовленнєвих вмінь.

Список літератури

1. Битехтина Н.Б. Игровые задания на занятиях по русскому языку какиностранному / Н.Б. Битехтина, Е.В. Вайшнорене // Живая методика для преподавателя русского языка какиностранного. – М.: Русский язык. Курсы, 2009. – С. 64 – 96.